

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállítás:

Szentgyörgy-utca 1092. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 ft.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Felhívás.

A helyi Jogász-egylet f. november hó 27 és 28-án azaz szerdán és csütörtökön délután 3 órakor a királyi tábla épületében rendes ülést tart, melyen tárgyalás alá kerülnek:

1. Dr. Székely József tagtársnak indítványa a bűntény által károsult biztosítási joga tárgyában, előadva dr. Soos Kálmán által.

2. Dr. Soos Kálmánnak indítványa a kihágási jog-sértéseknek és törvényszegéseknek elintézési módja sa azok fölötti kizárólagos hatósági illetékesség megállapítása iránt, előadva dr. Székely József által.

3. Varga Györgynek indítványa az igénypereknek ítéletileg való elhatározása iránt, előadó Gyárfás József által.

4. Az I-ső szakosztály határozati-javaslat a birtok fogalma, tárgya és az ebből folyó következmények iránt, különös tekintettel a birtokháborításra és az elbirtoklásra, dr. Endes Gábor tagtárs által előadva.

5. Kuti Albert indítványa a m. törvénykezési rend-tartás 587. §-sa azon intézkedésének módosítása iránt, mely szerint az örökösödési eljárásban a perreutasító vég-zés ellen perorvoslatnak nincs helye, előadva Istvánffy Pál tagtárs által.

6. Fölmerülő indítványok.

Az egylet összes tagjai ezen rendes üléseken való szíves megjelenésre ezennel felkértnek.

Maros-Vásárhelyt., 1872. november hó 23-én

B. Apór Károly,
egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
egyleti titkár.

Folyó november hó 29-ik napján azaz: pénteken délután 3 órakor ugyancsak a kir. táblai épületben a helyi Jogász-egylet igazgató-választmánya tartja ez évi zárulá-sát, mire az egylet tisztviselői és választmányi tagjai figyelmzettetnek.

Maros-Vásárhely nov. 26.

„Gróf Lónyay el van ítélve, s a Deák-párt átlátta a lehetlenséget, — de nincs is arra kedve, — hogy továbbra is fenntartsa egy oly minis-teriumot, melynek elnöke az ellene intézett legki-méletlenebb megtámadásokat csak haragos kitö-rések és nem bizonyítványok által igyekszik visz-szautasítani.“

Ezek a „Neue freue Presse“ nov. 22-diki reggeli száma vezércikkének saját szavai.

Azt szinte felesleges meg is említeni, hogy a felidézett lap soha egyetlen ártatlan jelét se adta annak, hogy a jogtudománynak, avagy csak a b-c-jét is ismerné. Hanem, hogy az igazságszolgálatról legkisebb fogalma sincs, arról asztán eclatans Speciment adott az elől hiven idézet nyilatkozatában.

Maga Csernátóni Lajos elismerte, ezen elismerését az egész országgyűlés előtt élő szavak-ban nyilvánította, miszerint ő a vádló Csernátóni Lajos a vádlott gr. Lónyay Menyhért minis-terelnök ellen emelt gyanúsítások alapjául legkisebb adattal se bír.

Ily esetben a józan és törvényszerű igazságszolgálat a vádlottat próba hiánya következtében teljesleg felmenti.

És ennek így kell lennie az erkölcsi igaz-ságszolgáltatás terén is, ha hogy az illetékes bí-rák józanon s alaposan értik és teszik kötelessé-geiket. Az ily természetű Tribunal előtt is az ada-tok nélkül méltatlanul rágalmazó, elutasítandó, s az érdemetlenül megtámadtatott felmentendő.

De a „Neue freue Presse“ saját Rechtswis-senschaftja szerint ez így nem mehet.

A felidézett német lap jogtudománya szerint: Csernátóni pletykája alapján annyival inkább el van ítélve gróf Lónyay, mert ő „die härtesten Vorwürfe nicht durch Beweise abzuthun suchte.“ (nem igyekezett a legkeményebb megtámadásokat okmányokkal megsemmisíteni.

Mi azt hisszük, hogy az előzmények — és minden ok — nélkül megtámadott minis-terelnök kielégítőbb s nemesebb elégtételt nem vehetett ma-gának és pártjának, minthogy a parlamentellenes megtámadásra megvetéssel felelt; s hogy ez a legszerencsésebb antidotum volt, erre nézve legtisztább bizonyítványul szolgál az a rögtön be-következett eset, hogy a jól talált vágás alatt megszedült Csernátóni, Somsich Pál után kapott s kiáltott segítségért.

S ezzel, szerintünk a német lap jogtudomá-nyával szembe elég is van mondva.

Hanem van ennek a gróf Lónyay Menyhért többször és ellenzéki több oldalról lett go-romba megtámadtatásának egy más felette fontos oldala, mely aztán sokkal komolyabb figyelmet kíván, mintsem, a hogy az az első tekintettel látszik.

Gróf Lónyay egy az egész polgárosodott világ által elismert nagy államférfi, a magyar ko-ronának s a Deák-pártnak felette erős szellemi és erkölcsi támasza. De gróf Lónyai Menyhért ezen eléggé nem értékesíthető kincsek mellett még nagyon vagyonos — sőt, mondjuk ki határozot-tan: nagyon gazdag, — derék magyar ember. Gróf Lónyay kellőleg és a nagyon sensibilis el-lenzék által érezhetőleg mutatta be azon igaz-ságot: „Gut gibt Muth.“

S miután a balpárt többször érezte súlyát a bátor és határozott szabadelvű minis-terelnök „fou-droyantes Apostrophes-einek, s egyetlen Achilles saroknak csak is a sok munkával, helyes számításal és szigorú megtakarítással beszerzett vagyont találhatta gróf Lónyay Menyhértnél, azért nem is mulasztotta s nem mulasztja el erkölcsi rombolásra felhuzott ivje nyilat azon egyetlen pontra irányozni, azon hitben, mintha ott halálra sebezhető lenne. Balga hit! mely csak megszé-gyeníti a vétkeken tervezőt a nélkül, hogy a célba vett nagy államférfiának legkevesebbet is árt-hatna.

Azonban nekünk, midőn ezt a többször is-mételt gr. Lónyayra törést látjuk, önkénytelen eszünkbe jut a görög classicus időkből az az eset, mikor macedoniai Philep az athenebeliektől szó-nokait kívánta az ajánlott béke kezesseül, és aztán Demosthenesnek ezen kíváncsi következtében a népgyűlésben mondott meséje.

Bizony nálunk is azon mese szerint tör-ténnék az eredmény, ha az ellenzéknek sikerülne

ma az erős Lónyayt buktatni meg, ha pártja védtelenül hagyná, s holnap egy másik erőset, s így rendre a Deák-párti erőseket, mint meg-annyi támaszait az 1867-beli kibékülés üdvös rendszerének. Akkor aztán könnyen megdönthető leendne a történelmi nagy mű, s azzal együtt az erős osztrák-magyar birodalom.

Azért hát a Deák-párt vallásos kötelessége: ezen veszélyes tendentia szigorú szemmeltartásá-val, az eilenzéknek ily irányzatu legkisebb lépé-sét megsemmisíteni oly móddal, hogy a roszaka-ratu ellenség érezze, mikép a szentesített alkot-mány s nemzeti becsület Capitoliumában éber szemek vigyáznak.

Dobolyi Sándor.

Jogi rovat.

Vélemény

Dr. Soos Kálmánnak a köteles főeskü mellőzése iránt beadott indítványára.

Az indítványban — a törv. r. tartásra hivatkozot-tan — bizonyítási eszközök egyikének: az eskü, s ennek nemeiként: a fő-, pót-, becső- és felfedező eskü telem-lítettén, — a főeskü önkényes és kényszerített vagy köteles elnevezést nyer, a szerint, a mint az ügyfelek kölcsönös beléegyezése folytán a perlekedő felek egyiké-nek, vagy másikának, a bíróság által odaitéltetik, — vagy valamelyik peres fél annak letételére, az ajánkozás vagy önkéntes elfogadásra való tekintet nélkül, jogüggyé-nek különben elvesztése terhe alatt, bírójlag kötelezte-tik; — és már ezen utóbbi értelemben vett ugynevezett köteles főeskü — a többieknek érintetlen hagyásával — addig is, míg az eskü alkalmazása, minél szűkebb kor-látok közé szoríttatnék, mint általános jogi elvekből nem védelmezhető, nem szükséges, sőt célszerűtlen, s külön-ben is a magyar perlekedési rendszer multjában nem gyö-kerező, s mint behozásával visszaesést jelző intézmény, haladéktalanul és teljesen mellőzendőnek tartatik.

Be kell hogy valjam tisztelt szakosztály, miszerint én, a jelenben fennálló törv. r. tartásnak, általában min-den cikkelyét nem helyeslem; tehát azt általán védelme-zendőnek és fenntartandónak nem nyilváníthatom, — sőt sok tekintetbeni változtatásával, egy újabb, a jogok vé-delmére célszerűbbnek behozatalára való intézkedést a a törvényhozásnak, magam is szükségesnek látom; — azonban az indítvány által tett megtámadást, sem általán, sem annak indokaiból nem oszthatom; — s miután vé-lelményezésre felhívtam, kötelessé vált ellennézetemet, következőkben vagyok bátor bírálat alá bocsátani:

„A mint az indítványban a köteles főeskü fogalma felállítatik, az a törv. r. tartásban nem felfelalálható; mert a bíróságok, a midőn mindkét félnek saját ténye forog fenn, vagy a bizonyítandó tényközlüményről mindkét fél közvetlen tudomással bír, csak elfogadott vagy visszakinált főesküt vehetnek fel ítéletekbe, — sőt azon esetben is, ha t. i. a bizonyítandó tényközlüményről csupán az egyik fél bír közvetlen tudomással és a bíróságok a fölveteli bi-zonylatnak, a perben előadott körülményről tekintetbe vé-telével helyet adnak, a főeskü annak ítéltetik oda, a ki a bizonyítandó tényközlüményről tudomással bír és csak akkor, ha arra maga ajánlkozott, vagy ellenfele által az-zal megkínáltatott.

Allitanom sem kell, hogy maga az ítélet sem hang-zik rendelőleg, hanem az illető peres fél szabad akarat-jára hagyatik fenn az annak letehetése iránti kérelmezés, perrendszerüen előirt határidőhöz kötvé.

Ha a törv. r. tartás e tekintetben valamely köte-lezést szab elé, az annak 232. cikkelye értelmében, csak is arra terjed ki, hogy a felajánlott főhit vagy elfoga-dandó, vagy visszakinálándó, különben a törv. r. tart. 234. cikkelye szerint, azon fél, a ki az ajánlott főes-küt se letenni, se ellenfeleinek visszakinálni nem akarja, ugy szintén ez utóbbi, ha a visszakinált főesküt el nem fogadja, azon körülményre nézve, melynek bizonyítékául a főeskü ajánltatott, illetőleg visszakináltatott, ítéletileg peresztésnek nyilvánítandó. — Azonban ez nem a bíróságtól kifolyó kötelezés, hanem a törvény-hozótól a peres felekre nézve megállított bizonyítéki el-

➡ Mai számunkhoz a maros-vásárhelyi gyorsutazási hirdetemény van csatolva.

járás. S miután a felajánlása a főhitnek nem perrendszeri kötelezettség, sőt a törv. r. tart. 230. cikkelye értelmében a főeskü csak más bizonyíték hiányában nyerhet alkalmazást, természetesen, hogy a köteles főeskü elnevezés csak egyoldalú, s azon peres fél érdeke elleni eljárást tünteti fel, a ki a reabizonyítást kikerülni óhajtja. — Az önkényesnek nevezett főeskü, pedig a törv. r. tart. 228. § értelmében nem ítélet, hanem egyesség tárgya.

Mint hogy tehát a főeskü csak felajánlás, vagy vizsgálódás folytán vétethetik a bíróságok által figyelembe az ítélethez, szoros értelemben, az indítványban körülírt „köteles főeskü” törv. rendtartásunkba nem létezik, s talán a további fejtegetéstől vissza is léphetnek. — Azonban lehetséges, hogy sokan, s az indítvány indokolásából kivehetőleg az indítványozó tagtársat sem menthetem fel azon értelmezéstől: — miszerint az indítvány egyáltalában a főhitnek, mint perrendszeri bizonylatnak mellőzését kívánja, az önkényes főeskü, mint fennebb kimutatott, egyesség által megszüntetett perekhez tartozván. — Hogy tehát véleményezésem hízagot ne szenvedjen, szükségesnek látom az indítvány és indokolásának további bírálásába bocsátkozni és ez irányban is nyilatkozni; azonban senkit is farszanti nem kívánva, az indítvány legyőzésére felhozott, egymással ellentétben álló és a kifelhetségség ismételt indokolást összefoglaltan, azon sorrendbe fogom felemlíteni, a mint azok csekély felfogásomhoz képest a főlveteli bizonyítéknak még ez időbeni szükséges voltára nézve, tehát ellenvéleményem erősségű igényeltetni fognak:

„Az anyagi törvények, jogok nyeresét és vesztesét elvűlés és elbirtokláshoz is kötvén, az indítványba felhozott azon nézet, hogy a főhit ne alkalmaztassék, s hogy más bizonyíték hiányában, az előbbi állapotban tartásig annak jogtalansága tényleg be nem bizonyítottatik, igazoltatik vétessék, jogsérelem nélkül nem érvényesíthető; peranyagát szolgáló okoknak a végtelenségig való függőben tartásával pedig, egy folytonos bizonytalan állapotnak utat nyitni, veszélyes volna; minthogy ez utóbbi által a közhitel szenvedne, s az idő folyamában felmerülő kípótlhatatlan károkat jutnának.

Az indítvány maga is felemlíti, mint ellennézetet, hogy a titkosan, négy szem közt kötött jogügyletekben a bebizonyítandó ténykörülmények csak főhit által emeltethetnek érvényre, — hanem az ilyen ügyfeleket, olyanvatosságok és közegek használatára kívánja kényszeríteni, melyek által a kellő bizonylat más uton eszközöltessek. — Valjon található-e fel olyan út és mód, mely ellenbizonylatot ne tőrjön? Valjon ezen ellenbizonylat végkimenetelét nem újból az esküben nyerné-e? minthogy még a kiltatásba helyezett közjegyzők által kiadandó okmányok is, ellenbizonyítást szenvedhetnek, erre mutat a tapasztalat által helyesnek elismert törv. r. tart. 165. cikkelye.

Az indítványban az esküvel bizonylatnak kárhazatos volta, főleg az által kíván indokoltatni, hogy az által ut van nyitva a hamis esküvésekre, az — fenyegeti az állam biztonságát, a társadalom egybefűző köteleit s az egyes polgárok jogait, — s odáig menyen az indítvány állításaiban, hogy a főesküvel bizonyítéknál a kockázatot és sorshuzást bizonyosabb bizonyítási eszköznek kívánja tartatni.

Valójában ijesztő állapot! s ez annál veszélyesebb, mint hogy mivel ez, a főhit alkalmazásának következménye. Azonban legyen szabakételyünknek, s azon meggyőződésnek adni kifejezést, hogy a mondott állítások könnyen legyőzhetők, még az indítványozó tagtársnak nyilvánított tapasztalata által is, mert a főhit alkalmazása által felmerült hamis hitek terjedelmét tartalmazó állítás, a bünygi statisztikai kimutatásokkal ellentétben áll, s nekünk épen ellenkező tapasztalatunk van, hogy t. i. láttunk és tudunk peres feleket, kiknek nevében, meghatalmazott ügyvédek, más bizonyíték hiányában a főhitteli bizonyítékot vették igénybe, de az alperesek részéről a főhit visszakináltatván és az ügyvédek által elfogadtatván, az ezen alapon hozott bírói ítélet, végrehajtható nem lett, mert az ítéleti főhit nem tétetett le, — és sok esetben tudjuk, hogy kibékülés a peres felek között csak azon okból jött létre, hogy a főhitteli bizonyíték alkalmazást ne nyerjen, — s további tapasztalatunk az, hogy ha csakugyan merülnek is fel hamis esküvések, azok nagybárá a tanubizonyíték következményei, — mely körülmény nemcsak most, hanem a mult régi időkben is fennforgott, a mint az Verbőczy hármas könyve II. része 29. tit. 3. §-ban is felemlítettik, mely tekintetben már azon időkben is többnemű akadályoztatási intézkedések tétettek, a felemlített és az azt megelőző, valamint az azután következő titulusokban.

Ezeket előrebocsátva, azon nézetben vagyok, hogy a fontosabb jogügyletek az indítványban felhozott módon köthetnek, s erre az ügyfelek saját jövődöi biztonságok érdekében, annak szükséges voltára irányzott intézkedésekkel köteleztethetnek is, s ugy hiszem, hogy magok az ügyfelek is azon óvatosságokat nem mulasztandják el, — hanem, hogy egy történhető akár időleges mulasztásért, a főhitteli bizonyítéknak nem alkalmazhatása által, teljes jogvesztés mondassék ki, vagy hogy egyszerűbb ügyletekben, melyek pillanatokhoz kötött, nem halasztható érdekeket gyámoltanak, oly óvatosságokra való köteleztetés irassék elő, hasonlóan a főhitnek nem alkalmazhatósága mellett, nem helyeselhetem, már csak azon oknál fogva sem, mert a mint fennebb bátor voltam előadni, még a közjegyzői okmány általi bizonyítás is, ellenbizonyítást szenvedhet.

De különben is, nem ezen megszorítás által eszközölhetnék-e megsértése, az indítványba felhozott természeti becsület és jó hírnév jogának?, mely szerint bár ki is, mindaddig becsületnek és állítása valóhűnek tartandó, míg az ellenkező reá nem bizonyítottatik, a nélkül, hogy állításait vallásos szentesítéssel megerősíteni köteleztethetnék; vagy, hogy ez utótétel a jelen esetre alkalmazást

nyerhessen, a nélkül, hogy a törvény által előírt óvatosságok ellenében foganosítottassanak.

A főhit mellőzésével, mellőzendők volnának a pót-, becsülő- és felfedező eskük, valamint a szakértői és tanúk általi bizonyítékok is, minthogy mindezek az indítvány indokolása szerint, a lélektani kényszer, illetőleg a megvesztegethetésnél fogva, az igazság elnyomására vezető eszközök. És mi maradna fenn bizonyítási eszköz gyanánt? a beismerés, minek folytán a bíróságok kötele nagybárá a végrehajtási cselekvény foganosítottására szorítkoznék.

Az indítványba felhozott azon érvelődés, hogy a főeskünek alkalmazása nem fér össze a törvény előtti egyenlőség elvével, általam nem helyeselhető értelmezés; mert valamint a más bizonyítékokat, ugy a főesküvel bizonyítékot is, ugy a fel-, valamint az alperes is, más bizonyíték hiányában állításaik begyőzésére igénybe vehetik, s ugyanazon egy perben mindkét peresfélnek bizonyítási köteleme támadhatván, helyes alkalmazása az egyik vagy másik felnek jól értelmezett bizonyítási köteleme meghatározásától függ. A főhit felajánlása a visszakináltás esetére annak letételére való ajánlkozás mellett történik, s az ellenfélnek jogában áll, azt elfogadni vagy vissza kinalni mely nyilatkozat, tételre az utóbbi kötelezve is van. Ha tehát a törvény előtti egyenlőség némissérülést szenvedettnek látszanék, az csak is a kezdeményezésre lenne érthető, de állítását bár ki is bizonyítani köteles lévén, a kezdeményezés is mindenkor a bizonyítani köteles felet illeti, tehát e tekintetben a törvény előtti egyenlőség sérelmet nem szenved. Azon az indítványban felvett értelmezés, hogy ez által a bizonyítási köteleme azon peres félre nehezu, a ki avval nem köteles, kényszerülve lévén a felajánlott főhitet elfogadni vagy visszakinálni, a törvény előtti egyenlőség megsértése gyanánt nem tekintendő, mert azon bizalom, melynél fogva valaki ügyének végkimenetelét, ellenfele eskütevéséről teszi függővé, a mellett, hogy vallásos hitet támogat, jogvédelmi egyenlőséget biztosít, a mennyiben azt az ellenfél elfogadhatván és letehetvén, vagy akár azt vissza kinalhatván, a bizonyítani köteles fél nem tehet le egy olyan ön bizonylati hitet, melyre az ellenfél bizalmát és belenyugvását nem adta, — és épen ezen körülménybe látom indokolva azt, hogy a főhitteli bizonyíték alkalmazásánál, az mintegy a bizalom kifolyása lévén, a hamis eskü tévesekre kevesebb alkalom nyitattik, mint tanu sat. esküt igénylő bizonyítékok által. Egl ehető hamis esküt pedig ellenőriz a büntető törvény, s egy uttal alkalom adatott a polgári törvény útján, előbbi állapotban helyezést nyerni.

A felhozattakban czafolatát leli az indítvány azon indokolása is, mintha a főeskü a személyiség jogának azon szükség képeni követelményeivel, mely szerint a bizonyítási eszközöket tetszéséhez képest alkalmazhatja vagy mellőzheti, — ellenkeznék — s ezen indokolás, csak anynyiban találhatna alkalmat, a mennyiben a főhitnek igénybe vétele csak más bizonyíték hiányában történhetik, azonban az indokolás más irányu lévén, egy további véleményezés szükségfeletti.

Az indítvány állításai a felhozottakból ítélve, egyoldalúak, alperesi érdeket védelmezők, és nem sérték, ha azt állitom miszerint az indítvány indokolásába sok mindenféle oly állítás is foglal helyet, mely a polgári perrendtartás lényegével ellentétben áll.

Ugyanis, honnan lehet kibetűzni azt, hogy a főesküvel bizonyíték, nyomozási természeténél fogva, az anyagi igazság kikutatására irányulván, a bíró nemleges feladatán túl lépik, s miért van az indokolás további folyamában azon ellentétes állítás felhozva, hogy a főeskü ellenkeznék az igazságkiszolgáltatás részrehajlatlanságával, a bíró megszűnik az igazságot kutatni, s ítéle feladatát teljesíteni, hanem az érdekelt felet teszi saját ügyének bírájává, segédkezet nyujtván a talán igazságtalanabb peres félnek? hiszen a polgári bíró a törvényhozótól engedett és a mint fennebb kimutatott, a peresfelek által szabadon használt, s köztök más bizonyíték hiányában a felajánlott és elfogadott vagy visszakinált. főhit általi bizonyítékra hivatkozottan mond ítéletet, a nélkül hogy semleges feladatán túl lépne.

A főesküvel bizonyíték ellen, a büntető eljárásra hivatkozni felesleges volt, mert az utóbbinál a vádló részről a vádlott ellenében a hit letévése iránti bizalom, a természeti becsület és jó hírnévnek szenvedett sérelme mellett, nem nyilvánulhat, de a jó hírnév és becsületnek teljes veszteség is, a vádló részéről letett hittől feltételezni, melyre még a vádlott által adható belenyugvás sem elfogadható, a mint ezt az ön beismerés, bevallás iránt fennálló szabványai a büntető perrendtartásnak igazolják — nem lehet, a polgári és bünyádi perek lényegében fekvő különböző természetűségeknél fogva, — tehát a büntető eljárásnál a főhit nem alkalmazása okszerűen igazolt.

Általános elvek ingatagságát egyes kivételi intézkedésekre való hivatkozás al begyőzni akarni, téveszett fáradság: mert a kivételi intézkedések az általános elvek erősségű szolgáltnak, annak védbástyái, és épen ezért nem oszthatom az indítvány azon indokolását sem melylyel egyes, a törvényhozótól meg nem engedett esküvésekre történik hivatkozás, azon felfogás nyilvánítása mellett, mintha azok is a főhit alkalmazása ellen szólanának, pedig ezen kivételes eseteknek okszerűsége nem kíván magyarázatot.

Nem oszthatom továbbá azon indokolatlanul maradt állítást sem, hogy a főeskü általi bizonyíték a nép miveltési fokozatának legkevésbé sem felel meg. Van ugyan később az indítvány további indokolása folyamában említés arról, hogy a miveltetlen osztálynál a hamis hit tévés inkább hihető volna, de ez is csak feltevés, kétlem, hogy indokolható lenne, s különben is osztályokhoz kötött törvényeket hozni, a jogegyenlőséget sértené, s visszsaesést tanusítana.

Felhozatik még a főeskü czélszerűtlensége begyőzésére azon állítás is, hogy az erre való ajánlkozásnál hiányoznék a komoly megfontolás és szabad elhatározás, azonban ennek ellene szól a perrendtartásban előírt, meghatározott időhöz kötött nyilatkozat tétel, — letévése ellen felhozott külső befolyás és az anyagi érdek által legyezett kényszerre nézve már fennebb nyilatkoztam.

Háttra van még felelem azon állítására az indítványnak, hogy az 1868. LIV-ik t. cz. által főlvet főeskü alkalmazása a magyar perlekedési rendszer multjában nem gyökerező az egy visszaesést jelző intézmény.

E tekintetben legyen szabad az indítvány indokolásának azon részére hivatkoznom, mely szerint a főeskü, mint ellenlábassa a hajdankori alkalmazásban volt törvényszéki bajvivásnak van bemutatva, nem különben azon tényleg létezett bizonyítási módokra, melyek tűz- és vízpróbakban nyilatkoztak, az eskü általi bizonyíték a magyar történelem II. korszakában lépett előtérbe és az a mi Verbőczy hármas könyvéből idéztetik, már haladásnak tekinthető, s még is több helyeken a szaporított eskük általi bizonyítási módokra találunk.

A főeskü tekintetében idézett Verbőczy hármas könyve II. része 32. tit. 9. § a helyett, mely a 8. és azt megelőző §-sok kifolyása, és így annak még mindig a felperes által tehetett közvallatási bizonyítékok beszerezhetése érthető, s mely közvallatás után, azon idézett cikk bevezetése szerint a peresfeleknek mindig hit volt ítélandó s a bizonyítás ezáltal nyert befejezett, utalok az említett törvényzikk 10. §-ra, melyben a főesküvel bizonyíték fogalma azon körülmény kifejtésével „ha semmi közvallatoló levél, vagy az adósság tekintetében semminemű bizonyító okmány előadható nem volna” tisztább kifejezést nyer. És már e szerint az alperes esküdni volt köteles, valamint a III. rész 17. titulusa szerint is.

Ezen értelmezést megerősíti a mult századbeli tábla utasítás 89. §-a is, a mennyiben annak 1-ső pontjában határozott emlékezet tételik arról, hogy más bizonyítékok hiányában szokássá vált hitet ítélni, s mint követendő szabályt állítja fel, hogy a nem bizonyító felperessel szembe az alperes csak akkor oldozandó fel a kereset alól, ha a bizonyítandó tény körülmény nem titkon jött létre s az a tanuk és okmányok által igazolható.

Egyébiránt a főhitteli bizonylatnak nyomaira akadunk még a székely nemzet régi törvényei között is, u. m. az 1555. april 28-án Sz.-Udvarhelyt hozott törvények 15., 58. és 66. pontjaiban.

Emlékezet van a szász nemzet statutai 1. könyv 9. titulusában is. Ezek szerint tehát Erdélyben a főeskü 1848 előtt is fennállott; az a fejlődésnek indult magyar perlekedési rendszer multjában gyökerezdik, s azt a Magyarországra felhozott 1550. 64., és 1729. 27. és 30. törvényzikk is, mint bizonyítéki eszközt nem zárták ki. Sőt a mint az indítvány indokolásaiban felhozatik, már a mult században lábra kapott gyakorlat szerint is, a főeskü, a jeleninek szinte megfelelő alkalmazást nyert.

Azon további megjegyzésre, hogy a felemlített gyakorlat általános szabályllyá nem emelkedett, hogy az mindvégig ingadozó és határozatlan maradt és mindig a bíróság belátásától függött, csak annyit felelhetek, hogy miután mind azon törvény, mely a nép miveltési fokának s az idő szellemének megfelelő és e mellett gyakorlati alkalmazása okszerű és szükségelt, a törvényhozó gondoskodás tárgyát képezi, tehát a törvények a ker igényehez képest mind tovább és további fejlesztésre vannak: a főhit alkalmazása iránt kiadott törvény ellenében pedig ellenkező nem lett bizonyítva, — tehát a törvényhozást azért, hogy a gyakorlat által kifejlett, a Verbőczy hármas könyve prologussa 10., 11. és 12. titulusai értelmében már akkor jogszerűvé vált törvényt írottá változtatta át, visszaesést jelző intézmény behozatalával valódni nem lehet; s ezt még azon körülmény sem indokolja, hogy az 1868. LIV. törv.-czikk 232. és 234. §-ai az 50-es években alkalmazásban volt osztr. polg. perrendtartástól eltérőleg intézkednek; mert minután az utóbbi szerint a főhit az elmulasztott elfogadási vagy visszakináltási nyilatkozat mellett is, annak, a kinek felajánltatott, odaitélandó volt, a jeleni törv. r. tartás szerint pedig, az elmulasztott elfogadási- vagy visszakináltási nyilatkozat, mintegy a bizonyítandó ténykörülmény beismerésűl tekintetvén és arra nézve a főhittel megkinalt peres fél peresztetnek nyilvánítandó, — az saját nézetem szerint egyszerűsített peres eljárás, és az eskütételre kényszerítés elkerülése, s annak mentől szűkebb körű ítéleti alkalmazása, — s minután a törvény nyílt rendelkezése mellett, abból jogsérelem nem is támasztható, czél- és okszerű volta sem jöhet kétség alá, — s annyival inkább nem, mivel a főhit letehetése iránti komoly gondolat és elhatározásnak a per folyamában és nem az ítélethez után kell támadni, — a minthogy tanusított komoly elfogadási határozat és arravaló ajánlkozás, az illetőnek történhető időközbeni elhalálása esetében, az örökösökre nézve, a letett hit jogi következményeivel bir; és a büntető törvénykönyv 199. §. a) pontja szerint a hamis hitre való ajánlkozás is, a büntetendő cselekvények közé sorozatik.

Miután tehát a főesküvel bizonylatnak még ez időbeni ok- és czélszerű, sőt perrendszeri alkalmazásának szükséges voltát is — csekély felfogásom hoz képest telmutattam, s annak kimutatását sem mellőztem, hogy ezen bizonyítéki mód már fejlődött perlekedési rendszerünk multjában gyökerező, és hogy a műveltségi fokozat ugy a kor igényei szerint történt jeleni alkalmazása, visszaesést jelző intézmény gyanánt nem tekinthető, azon véleményem vagyok bátor kifejezést adni: hogy

„a z i n d í t v á n y n e m e l f o g a d h a t ó .“

M.-Vásárhelyt, 1872. nov. 12.

Ferencz Károly.

A küllőmegyei kölcsönös tűzkárbiztosító-társulat.

(Folyt. és vége.)

Hogy azonban a szerény körben mozgó megyei biztosító társulatnak — jeleztem előnye — (melylyel fentartása is indokolható) annál biztosabban kitűnjék, szükség, hogy más valamely nyereszkes társulattal is összehasonlíttassék — e célból tegyük meg — többeket megelőzve — az összehasonlítást, tudtomra ez idő szerint legmérsékeltőbb díjszabással bíró „Victoria” ezimű tűzkárbiztosító-társulattal.

E társulat az épületek biztosítására VIII főosztályt állított fel, melybe a közsékeket tetszése szerint sorozza

A főosztályok fokozatos emelkedésű külön díjszabással bírnak.

Ezen kívül mindenik főosztály megkülönböző alosztályra oszlik, megannyi különböző díjfokozattal, míg ismét

a gyárak egészen külön díjszabás alá esnek.

A főosztályok következő külön díjfokozat alá eső alosztályokat tartalmaznak, u. m.:

az 1-ső alá soroztatnak cseréptető alatti kő- vagy téglapépületek.

a 2-ik „ „ „ „ faépületek

a 3-ik „ „ „ „ zsendelytető „ kő- vagy téglapépületek

a 4-ik „ „ „ „ faépületek

az 5-ik „ „ „ „ jönnek: szalma- vagy nádtető alatti kőépületek

a 6-ik „ „ „ „ faépületek

Ezen főosztályzatok közül legkedvezőbb esetben meggyekre alkalmazható az V. főosztály, melynek díjszabásai szerint: a) cseréptető alatti kőépület biztosítási díja 100 forint után 55 kr.; b) zsendelytető alatti kőépület 100 kr.; c) faépület 150 kr., szalmafedél alatti kőépület 250 kr és c) szalmafedél alatti faépület biztosítási díja 100 forint után 300 kr azaz 3% — e díjfokozaton kívül a biztosító fizetni köteles még irodai díj ezim alatt 5 forintot, biztosítási díj után 50 kr és a megfelelő fokozat szerinti bélyegilletéket.

Már most ha tekintetbe vesszük, hogy e megyében, fájdalom, az épületek legnagyobb része még mindig szalmával fedett faépület melyért évenként 3% biztosítási díj lenne fizetendő, tehát éppen azon összeg, melylyel a megyei kölcsönös biztosító-intézetnél, mint főnnebb kimutattam, 4 év és három hónapi biztosítása lett fedezve, önként kitűnik azon fontos előny, melylyel eme emberbarátias alapokra fektetett kölcsönös biztosító társulat amaz fölött áll.

Feltűnőbb különbség mutatkozik azonban a takarmánykészletek biztosítási díjszabásánál, mert míg a megyei kölcsönös biztosító-társulatnál, mint már előadtam a takarmány, gabona stb. az épületekkel ugyanegy eljárás alá esik s főnállása tehát 4 1/4 év alatt összesen 3% biztosítási díjt vett igénybe, addig a „Victoria”-nál említettem osztály szerint a hasonbiztosítás negyed-évenként igényli a 3%-ot; e szerint tehát e számadatok kétségen kívülé teszik e megyei társulat előnyeit s mindenkit meggyőzhetnek a felől, hogy fentartása és lehető gyarapítása Küllőmegye földmivelő lakóinak legfőbb szükségéi közé sorozható, és hogy Küllőmegye képviselő bizottságát a megyei lakosság jól felfogott érdeke vezette ama üdvös intézmény életbeléptetésére, melynek már most csak gyarapulást és terjedést kívánhatunk, hogy ne legyen Küllőmegyének polgára, kit a véletlen tüzesetek vagyontalanná tehesse és ebből folyó keserű szenvedéseit, nélkülözéseit a felebaráti szeretet könnyörmorzsáival legyen kénytelen enyhíteni.

Es ezzel talán be is fejezhetném a küllőmegyei kölcsönös tűzkárbiztosító-intézet ismertetését, ha nem volna helyén — ez intézménnyel közvetlen kapcsolatban álló — még egy körülménynek felhozatala; legyen tehát szabad igen röviden erre is kitérnem.

Említés nélkül nem hagyható a kölcsönös biztosító intézet általánosan felhozott azon árnyoldala, melys szerint történhet nagyobb mérvű károsodások esetén, a tagokra alig megbírható rovatal súlyosul.

E tekintetben a megyei társulat szabályzata azon intézkedéssel kívánta az eshetőlegesen tulterhes kirovást mérsékelni, melys szerint t. i. az egy évi legmagasabb díjszabást 3%-ban állapította meg.

Való ugyan, hogy ily kivételes esetben a károsultak nem juthatnak rögtön teljes kártérítéshez, de a 3%-ból befolyó összeg aránylagos felosztásából mindenesetre részesül mindenik annyiban, hogy a bekövetkező új rovatal kiírásáig legégetőbb szükségéit pótolhatja. Ezen eljárásban tehát a biztosítottak teljes kártalanítások iránt megnyugvást találhatnak, míg a biztosítók e rendkívüli esetben is nem terhelhetnek nagyobb fizetéssel, mintha valamely nyereszkes társulatnál fizették volna be a rendes díjt,

Andrássy István.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilv. ülésében 1872. év november hó 25-én és következő napjain tartott ülésén következő ügydarabok fogtak előadatni.

(Folyt. és vége.)

I. tanács polgári ügyekben

Endes Gábor t. r. bíró által.

Özv. Apór Lázárné s érdek t. Apór Gyula e. végrendelet érvénytelenítése iránt per. Moldován Ilia, Gr. Tholdalagi Zsigmond e. som helyezés i. Baruch Schvel Gál Imre s t. e. Bán János Áron Ferecsog Luiszie e.

40 frt i. Br. Bornemisza Ignáczné Koman Juon e. 750 frt i. Báró Horváth Albert, Vikot jogutódja e. 1260 frt kárt. i. Szabó Antal, Virág János e. som. visz. hely. i. Bodola Sámuel Gáspár Károly e. 45 frt i. Juga József Kispál Ferenc s t. e. 76 frt 15 kr i. Nagy Samu felperesnek Kovács Dénes s neje e. 104 frt i. Br. Rottenthal Henrichné gr. Lázár Albert e. 1575 frt hasznóber i. Dájbukát testvérek kereskedői cégnek Özv. Apór Lázárné e. 44 frt i.

Décsi Farkas r. bíró által.

Rauchlechner Tódornak Dergan József e. telek könyvi átkeblezés i. A cs. k. katonai kincstárnak Petrán Jánosné Incze Fáni e. Schreiber Józsefnek Schaffert Frigyes és t. e. elsőbbségi igény i. Özv. Gola Sándorné Csoka Kornéliának Várad Elekne e. 240 frt i. Epstein Lipótnak Gr. Vass Ádám e. urb. kárpótlás kimutatása i. Dán Násztászia és t. Dán Filemon s t. e. 272 frt i. Dobál Gyulának gr. Kazacsai Sándorné e. Struez Gligor és Másza Palagiának Rusz Vaszilika e. tulajdon jog bekebelezés i. Spingel Senczelnek Beregszászi Imre és neje Tóth Klára e. 680 frt i. Barha Laura Nemecsek Lipót ellen 300 forint iránt Hoffinger Sámuel és Károlynak Velicska Lajos és t. e. végrendelet érvénytelenítése per.

Pogány Károly t. számfeletti bíró által.

Zágoni Bereczky Sándor Konya Mihály e. adósság i. Todorovits Jakab Butka István e. Kraft Károly Kiss Ferenc e. 150 véka gabona ár i. Aranyi Konya Anna Brinduj Juon e. Gál János Vanna Toma e. birtok visz. i. O Brefzei Buzogány Jánosnak ifj. Kardos Ferenc e. 101 frt s j. i. Teleyd Batzoni Nagy Ferenc Máté Pál e. adósság megfiz. i.

II-ik Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal k. t. r. bíró által.

Wetter Stolna bánya bérlo egyesületnek Korténina-sia Juon Schiypu e. rovatal megfiz. i. Csotok Zsigmond György Jánosné e. Schellenberg közs. Werteo községe, birt. áab. i. Medgyes város köv. Keszler János e. 2609 frt 72 kr. i. Erzsébeth váro közt. Szász sz. László közs. e. 10024 frt 52 kr kár megtérítése i. Dilbea Florea férj: Dreganu Nicoláné e. Dilbea Ilija és társa e. Párva Zachariának Gut János e. 256 frt. és 25 kr. biztosítása i. Birtthelmer Péternek Beinhakkal Márton 100 frt iránt.

Dósa Dániel k. t. r. bíró által.

Nanási Eleknek Rád Juon e. Persa Simonnak Gombás Zsigmond e. adósság i. Rákoleza Juonnak Gombás János e. birtokhá. i. Kecskés Mórak Kos Traugot e. kártérít. i. Csiki Józsefnek Rozenberger Salamon e. ados i. Farkas László Szász István e. Sárosi János Kepri József ellen adósság iránt. Táncoz Péter kárpótlás iránti ügye.

Pipos Péter k. t. r. bíró által.

Fenyédi Gergely Sándor József e. erdőrészt kibocsátása i. Csizsér Zsigmond és neje, Szilágyi Péter és t. e. som. visz. i. ugyanaz Szilágyi Péter és társa ellon som vizzahelyezés i. Fodor Pál Szakáli Ferenc és Izsák Pál e. 100 frt i. Bartha Antal Száva Kristóf e. 68 frt 48 kr. i. Főcze Péter és t. Felnik János és társa e. som. visz. iránt. Pogán Zsigmond és t. Farkas Péter e. Nyaguj István s t. Nyaguj Demeterné Szabó Rebi e. végrendelet érvényt i. Alexu Viszela Mikla Nicolae e. birt. háb. i. Herlea Vaszilia s t. Baka Nicolae s t. e. birt. háb. i.

Petri Ádám k. t. r. bíró által.

Szabó Dániel és neje Szabó János e. birtokadatás Tandí Dániel urb. kárp. kiutalási ügy. Feleki Mózes urb. kárp. kiutalási ü. Kovács Antalné Bocskor Mihály e. végrendelet érvénytelenítés i. Szántó Ignác s társ. Özv. Máthé Ferencné e. végrendelet érvénytelenítése i. Kovács Ferenc és t. Özv. Kovács Péterné e. fekvőségek biztosítása i.

Szolga Miklós k. t. r. bíró által.

Szeleztan Mitrujak Szeleztan Juon e. 12 frt i. Sénison Ábrahámnak Jemestán Mitru és t. e. 12 frt i. Csupei Gávrillának Pusa Vaszilika e. 9 frt. i. Friedman Mártonnak Kosztinasz Togyer e. 4 frt i. Morár Vitrolamejnek Mikle Maffi ellen Bazel Jánosnak Horyáth 50zsef ellen elhivásos pere. Buzesko Sándorné e. Goldberger és fia kereskedő cég és társa ellen igény-pere. Tóth Györgynek Ferenczi Antal e. 15 frt 50 kr. i. Martea Georgénak Deák Farkas e. somm. visz. i. Trucza Nárinának Stólan Parasztiva s t. e. somm. visz. i. Florea Aniszianak Usika Constantin alperes birtokhá. i. pere. Bundika Jakabnak Bundika Chifer e. 75 frt i. Todosán Juonnak Anka Tódor e. birtok háb. i. Kovrig Petrának Kovrid Márinka e. 221 frt i. Trombitás Annának Bell Rosina e. 57 frt i.

Illyés Károly t. p. bíró által.

Proka Anna Porr János és t. e. J. D. Fromiró felperesnek Juonn Galu e. 200 frt. i. Kapdel Mózesnek Komáromi István e. kártérítés i. A kir. kincstárnak Hashheia Brekhet e. 556 frt i. Egyed Pálnak Csató Ignác e. 299 frt 56 kr s jár. i. Sata István Mihály Máté e. 232 frt s jár. i. Pító János Török Jánosné Agyagos Heléna e. Özv. Zöld Jánosné e. Rsoa Pál e. 11 frt i. Baruch Adolfnak Hersch Izsák e. 68 frt 99 kr. i. Lipót Ferencnek Imecs Antal e. somm. visz. i. Abos Ferencnek Pál Mihály e. 60 frt kártérítés i.

III. Tanács bűnügyekben.

Vajda Simon k. t. r. bíró által.

Schlaler György e. tolvajsági bűnügy, Csont László s t. suly test. sértési b. ü. Nyug George tolvajsági b.

ü. Bálint Mihályné e. nehé test. sért. b. ü. Timár Miklós ember ölési bűnügye Simonffy Ferenc és t. nehé test. sért. bűnügye. ifj. Dávid János ugyanaz.

Bárdosi György k. t. r. bíró által

Muntean Juon e. testi biz. e. kih. Zaharie Vaszi e. köz. biztonságra tartozó közintézkedések elleni kih. Thail János s t. e. hivatal kötelessége elleni ü. Henniny János és neje e. becsület sértési bűnügye, Gunesch Mihály és t. e. lopásérti bűn. ü. Kesler Márton e. testi sértési ü. Gávrilla Nicolae és t. e. becsület sértés i. ü. Hadnagy Zsigmondné es ugyanaz. Megyes Mihály e. ugyanaz.

Spech Adolf k. t. r. bíró által.

Popovits Nicolae e. becsület sért. ü. Panika György e. lopási b. ü. Zank János e. becsület sért. ü. Vlatin Dumitru e. testi bizt. e. kih. Jotreanu Juon e. ugyanaz. Brán Nicolae e. test. bizt. e. kihágási ü. Baraku Juon e. ugyanaz Sierbu Juon e. ugyanaz Retinári Krucsiatu Juon e. becs. sért. kh. ü. Oprea Marca e. becsület sért. i. ü. Fülöp Regina e. becsület bizt. e. kh. Kraitzer György e. ugyanaz.

Stoyka Antal r. bíró által.

Buglea Manoilie és több társai e. nyilv. erőszak bűn. ü. Kozák Dnmitru e. sulyos testi sértés b. ü. Jári József s t. e. ugyanaz Pajra G. Siandru s t. e. családi áthágás i. Comsil Joan Comsa e. testi séítésési kih. i. Puska Tódor és flá e. ugyanaz Munzár Nicolae e. közintézkedések elleni kih. i. Csontea Georgiu e. ugyanaz Obancsa Joan e. becsület bizton-sága e. kih. i. Vainescu Georgiu és Jounica Disnise e. ugyanaz Vacarin Juon Sica e. ugyanaz Ehrmabn Cathi e. ugyanaz. Staffendt András e. ugyanaz, Hermánn János e. ugyanaz, Gutt János ugyanaz. Frank Mihály e. ugydnaz.

IV. Tanács urbéri ügyekben.

Antalfy Gábor k. t. r. bíró által.

A naszolya határ tagosítási derben Lendvay Károly folyamodányi ügye, A magurai közbirtokosak az odaváló volt urbéresek e. erdőszabályozás iránt hivatalból felterjesztve. B. Way Réla s birtokos társai az O. Tordosi volt urbéresek e. ü. határtagosítás erdő és elkülönítés iránt.

Gruz István p. bíró által.

Az egerbegyi legelő elkülönítés ügye. Trif Áron és társának B. Bánfy Polexena e. urb. természetű fekvőségekért. Pogány Lajosnak Iszaila Mária e. egy majorság természetű telekállomány visszaadásáért indított urbéri ügyei.

Jegyzéke

m.-vásárhelyi kir. törvényszéknél 1872 évi nov. 19 és 20-án tartandó nyilvános ülésben előadandó ügydaraboknak

Polgári ügyek.

Előadó k. tszéki bíró Fogarasi Dániel által,

Dr. Scheitz Antálnak Déger Miklós e. ügyvédi munkadíj i. p. Bemár Farkasnak Májer Fischler e. 543 frt i. p. Oroján Szánfirának Oroján Stefan e. fekvők i. pere Csáklány Mária és t. e. örökség kiadása i. p. Biró György Mózes és Vass Mózesnek id. Nemes Ferenc e. szerződés kiállítás s fekvők birtokbaadása i. p. id. László Sándornak Biró Sándor és neje e. 2 drb fekvő i. p. Gr. Rudsmant Albertnak Lörke András e. egy belső telek i. Nagy Dánielnek gr. Rhédei István e. 2300 frt i. p.

Előadó tszéki bíró Tibáld Mihály által.

Moldován János és Kozma Florikának Gyarmathy Ferenc e. 36 frt i. p. Molnár Mártonnének ifj. Ravau Mihály e. gyermektartás i. p. Vásárhelyi Rákhele e. Nagy Eszter e. elfoglalt beltetek i. p. Beregszászi Imrének Andeouia Juon e. ingatlanok i. p.

Urbéri ügyek.

Előadó k. tszéki bíró Gyárfás József által.

Gr. Kemény Sámuel és társainak f. idecti Deutsekländer György s társai e. 103 drb urb. p. Csanádi Sámuelnek Szabó István s Csalkós Demeter e. p. Ugyanannak Bányai János e. p. Ugyanannak László József e. p. Thuezi Istvánnak Turke János e. p. Ugyanannak Seurán Juszi e. p. Gyárfás Lajosnak Opuia Parankiv e. p.

Bécsi tőzsdei árkelet

(novem. 25.)

5% metallique	66.05
5% nemz. államkölcsön	70.10
1860. államkötvény	103.50
Bankrészvény	979.—
Hitelrészvény	336.—
London	108.75
Ezüst	107.—
Arany	5.20
Napoleon arany	8.66
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	80.
" " " " " " " " " " " "	79.—
" " " " " " " " " " " "	76.25
" " " " " " " " " " " "	—.—

Felelős szerkesztő: DOBOLY SÁNDOR.

(29)
Sz. 72—1872.
O. K. B.

2—3

(30)

1—1

Pályázati hirdetés.

A maros-vásárhely országos ellenőrködő irnoki állomása a nagyméltóságu magyar királyi Belügy-miniszterium folyó év szeptember 1-én 28497 szám alatt kelt magas rendelete folytán újból betöltendő lévén ezen 400 frt évi fizetéssel és 60 frt szállás pénzzel egybe-kötött állomásra ezennel pályázatot nyitnak; megjegyeztetik, hogy ezen állomás után folyamodók megnyerés után köteles lesz évi fizetésbe cautiót készpénzben vagy állampapírokban bécsi törzs szerint a kórház pénztárába letenni, — és olyanak, kik arra képesek, számadásokban jártasok, bizonyítványokkal allatott kérvényeiket folyó év december 15-ig a kórház igazgatóságához beadhatják.

A maros-vásárhelyi országos kórház 1872-ik év november 11-én tartott bizottmányi üléséből.

Z. Dr. Knöpfler Vilmos,
kir. tanácsos bizottmányi elnök.

(4) 25—* Legujabb törvényke- zési munkák.

Kaphatók **Wittich J. könyvkereskedésében**
Maros-Vásárhelytől.

Az 1872. évi Törvények gyűjteménye.

8-adrét I. füzet ára 60 kr.

Kézikönyv a
BIRÓSÁGI VÉGREHAJTÓK
számára

írta: dr. Dárdai Sándor, ára 2 frt.

SZABÁLYRENDELET

az irodai szükségletek fedezése, az
irodai általános kezelése és az erről
vezetendő számadás tárgyában.

Szabályrendelet,

a bűnvádi eljárási költségek meghatározása
tárgyában, ára 50 kr.

Az új vadásztörvény

függelekül állandó vadásznaptárral, ára 40 kr

AZ ÚJ IPARTÖRVÉNY

ára 30 kr.

Az új.

Szolgabirói hivatal

k z i k ö n y v e

megyei tisztviselők,- ügyvédek,- jegyzők, és
községi előljárók használatára.
ára 2 frt.

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr.

Utastás

A véderőről szóló

1868. XL. törvénycikk végrehajtása tárgyában
1 frt 40 kr.

Utastás

Katonai szolgálati viszonyok

körül 80 kr.

1871. XVIII. törvénycikk

a községek rendezéséről

40 kr.

Helység-névtár.

Erdély községeinek betűrendes névtára,

ára 1 frt 50 kr

Aláírási felhívás

a kisbirtokosok földhitelintézete 2500 db 200 frtos névértékű részvényére.

A kisbirtokosok földhitelintézete, melynek központi székhelye Pest, szervezési munkálatait immár bevégezte és legközelebb fiokintézeteinek különösen Erdély részére Kolozsvárrt leendő szervezését is bevégezni.

Az intézet üzleti működését legrövidebb idő alatt fogja megkezdeni.

Alólírt syndicatus még az intézet megalakulása előtt 2500 drb részvényt szilárd számlára azon czélból átvett, hogy ezen, a hazánkban ép oly számos mint nemzetgazdaságitilag nagy fontosságu közép- és kisbirtokos osztály részére felette szükséges hitelintézetet, minden eshetőségek elől biztosítsa, illetőleg, hogy annak életbelépését a pénzpiac pillanatnyi szeszélyeitől függetlenné tegye.

A syndicatus feladatának meg felelt, midőn közvetve egy életképes és egy általános szükségét kielégítő intézetnek lételetét biztosítja.

Az alább következő alaprajz a legvilágosabban mutatja, mikép az intézet — felvirágzásának minden biztosítékát magában foglalja, és hogy az, az üzleti tőkének dús kamatozását eredményezendi.

Alólírott syndicatus elhatározta, részvényei elhelyezésére nézve, a tőzsdei bevezetés útján szokásos elhelyezési módnak alkalmazása helyett, közvetlen a közönséggel érintkezésbe lépni, és annak a vállalatbani részvételét ez uton lehetővé tenni.

Ehhez-képest alólírt syndicatus a kisbirtokosok földhitelintézetének 2500 drb részvényére ezennel nyilvános aláírást nyit, a következő feltételek mellett.

Minden jegyzett részvény után 20 frt. készpénzben leteendő. A részvény aláírása által azon kötelezettséget veszi magára az aláíró, miszerint a már letéteményezett 20 frton kívül még a 200 frt névértékű részvénynek 40%-át az intézet ig. választmánya által kiírandó részletekben befizetni tartozik.

Az első 20 frtnak letétele alkalmával az aláírónak a részvény-jegyzés elfogadására megbízott helytől — elismervény a 40%-nak lefizetése után pedig az intézettől egy alapszabályszerű részvény igazolván szolgáltatatik ki.

A valószínű tuljegyzés esetében aránylagos leszállításnak kellend ugyan történnie, mindazáltal figyelem leend arra, hogy az aláírásokban résztvett közép- és kisbirtokosok részvények birtokába s így azon lehetőségbe helyeztessenek, miszerint az üzlet menetére saját-maguk ellenőrző befolyást gyakorolhassanak.

Alólírt syndicatus magát a hazánk nevezetesebb városaiban működő, alantabb névszerint felsorolt nyilvános pénzintézetekkel összeköttetésbe helyezte, melyek a részvény-jegyzést a fenntebb elősorolt feltételek mellett elfogadják.

Pesten: Az intézet helyiségében zsibárus-utca 1. sz. a. *Pesti bank:* Dorottya-utca 10. sz. *Aradon:* Aradi kereskedelmi- és iparbank. *Brassón:* Brassói ált. takarékpénztár. *Debreczenben:* Debreczeni kereskedelmi- és iparbank. *Győrött:* Győri hitel- és zálogköcsön-intézet. *Hód-Mező-Vásárhelytől:* Hód-Mező-Vásárhelyi gazdasági-ipar- és földmívelésibank. *Kassán:* I. felső magyarországi zálogköcsön-intézet. *Kolozsvárrt:* Kolozsvári hitelbank és zálogköcsön-társulat. *Kecskeméten:* Kecskeméti kereskedelmi-, ipar-, hitelintézet és népbank. *Maros-Vásárhelytől:* Erdélyi kereskedelmi- és hitelbank. *Mármaros-Szigethen:* Mármaros-Szigethi takarékpénztár. *Nagy-Váradon:* Bihar megyei kereskedelmi- ipar- és termény-hitelbank. *Nagy-Kanizsán:* Nagy-Kanizsai ipar- és hitelbank. *Nagybecskereken:* Torontáli takarékpénztár. *Pozsonban:* Nyugoti magyarországi leszámítoló- és hitelbank. *Sopronyban:* Sopronyi hitelbank. *Szegeden:* Szegedi hitel- és zálogintézet. *Székesfehérvárrt:* Székesfehérvári kereskedelmibank. *Szombathelyen:* Szombathelyi kereskedelmi-, ipar- és földmívelésibank. *Szathmárrt:* Szathmári takarékpénztári-egyesület. *Temesvárrt:* Temesvári kereskedelmi és jelzálogbank. *Veszprémben:* Veszprémi takarékpénztár. *Zágrábban:* Első Horvát takarékpénztár.

A jegyzés valamennyi aláírási helyen megnyitattik folyó évi november 28-án reggel 9 órakor és tart ugyan ezen hó bezárólag 30-ik napjáig délutáni 5 óráig.

A kisbirtokosok földhitelintézetének alaprajza

A kisbirtokosok földhitelintézete leginkább a kisbirtokos, bortermelő és kisiparos osztályok számára létesítettett, melyek az eddig működő nagy pénzintézeteink által a hiteljátékonyaságáról kiváltak zárva.

Az intézet alaptőkéjét egy millió forint képezi, mely 5000 drb 200 forintos névre szóló részvény kibocsátása által szereztetik be, s mely a régi részvény-tulajdonosok előjoga fenn-tartásával két millió forintig emelhető.

Mihelyt a részvényekre 40% befizetttetett, az intézet megkezdi működését, a hiányzó 60% további befizetését csak a közgyűlés rendelheti el, azonban valószínű, hogy ezen befizetések nagy-része a tartaléktőkéből eszközöltetik, miután a 79. §. szerint: ha a tartaléktőke annyira emelkedik, hogy az eredetileg befizetett részvénytőkét elérí, ennek fele a hátralékos részvénytőkének előállítására fordittatik.

Az intézet jogosítva van a magyar korona területén a magas kormány engedélye mellett fiokintézeteket felállítani.

Az intézet üzletköre:

a) jelzálog-köcsön-üzlet, melyet előmutatóra szóló záloglevelek kibocsátása által eszközöl; miután ezen záloglevelek 15, legfeljebb 30 év alatt kisorsoltatnak, utánok 7% kamat fizettetik: azok könnyen értékesíthetők, tehát solid kezelés mellett nagy kelendősegre számithatnak annyival is inkább, mivel a magas pénzügyminiszterium részéről, zálogleveleinek az állampénztáraknál biztosítékérték gyanánt leendő elfogadása, határozottan kilátásba helyeztetett.

b) takarékpénztári üzlet; az intézet jogosítva van ugy betéti könyvecskékre, mint pénztár-jegyeknek kibocsátása mellett is pénzbetéteket elfogadni, és miután kivételes helyzeténél fogva pénztét a többi működő pénzintézeteknél jobban hasznosíthatja, a nála elhelyezett betétek után magasabb kamatlábat biztosíthat.

c) hitelegyletek; az intézet ugy a központban, valamint a fiokintézetek székhelyén, hitelegyleteket — ugy személyi mint jelzáloghitelre — a földbirtokosok számára alapít, ezen hitelegyletek tagja lehet, minden földbirtokos, ki a magyar korona területén fekvőséggel bír.

d) egyéb kölcsönök: 1) bankváltók leszámítolása; 2) előlegek értékpapírookra.

Ezekből látható, hogy az intézet alapításánál a közhasznu czél mellett azon törekvés lebegett szem előtt egy aránylag csekély tőkével, azonban szilárd alapon, nagy üzletet bonyolítani s ez által a befektetett részvénytőkének a szokottnál magasabb kamatozást szerezni.

Igazgató-választmány.

Elnök: gróf Festetics Pál, orsz. képviselő és nagybirtokos.

Alelnök: Rátónyi János, orsz. képviselő és földbirtokos.

V á l a s z t m á n y i t a g o k.

Auer Ignác, terménykereskedő. Dr. Barrach Benedek, ügyvéd. Baumgarten Lajos, nagykereskedő és földbirtokos. Berger Henrik, a bécsi „Commissionsbank“ igazgatója. Gr. Eszterházi Kálmán, Kolozsmegye főispánja. Heller A., földbirtokos. Leitner Lajos, a Leitner és társa bankház főnöke. Leitner Henrik, a bécsi „Börsen- und Wechsler-Bank“ igazgatója. Larder I. B., (cég Robey és társa.) Reichel Gyula, gyártulajdonos. Ifj. Szőgyény Marich László, orsz. képviselő és nagybirtokos. Gróf Somssich Iván, nagybirtokos. P. Szathmári Károly, orsz. képviselő. Szekrényessy Cornél, gépmérnök és pesti háztulajdonos. Kudelaky János, ügyvéd. Krausz Lajos, gyártulajdonos (cég Krausz Mayor és fia.) Kovács Pál, a „Victoria“ biztosító társaság elnöke Pesten. Dr. Patrubby Gergely, orsz. képviselő és földbirtokos.

Pesten, 1872. november hó 21-én.

A Syndicatus végrehajtó-bizottsága.